

مأموریت پایان ناپذیر

مهندس محمود دودانگه

معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی وزارت بازرگانی

کشور به سمت رقابتی شدن و کاهش قیمت تمام‌شده حرکت کنند و منابع مالی، انسانی و مدیریتی نیز از جمله مواردی است که باید رقابتی شوند. اگر قیمت حامل‌های انرژی واقعی شود، اما منابع فوق نتوانند به قیمت‌های واقعی دست یابند، نمی‌توان به هدایت بازار به سمت فضای کاملاً رقابتی امیدوار بود.

سخن پایانی اینکه زمانی کاهش قیمت تمام‌شده، افزایش بهره‌وری، کاهش اتلاف‌ها و هزینه‌های زائد در اقتصاد کشور برآیند مطلوبی در پی خواهد داشت که تمامی سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی دولتی و خصوصی دست به دست هم دهند و با اتخاذ و اجرای سیاست‌های مناسب، راهکارهای ارائه شده در طرح نهضت کاهش قیمت تمام‌شده را به هدف مطلوب و بهینه برسانند.

قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و بالطبع فراگیر شدن نهضت کاهش قیمت تمام‌شده در زنجیره تأمین، تولید و توزیع و رقابت‌پذیر شدن محصولات کشاورزی، جهش دوم صادراتی ایجاد خواهد شد. از طرف دیگر، با توجه به حمایت‌های ویژه‌ای که دولت در قالب بسته حمایت از تولید پیش‌بینی کرده است، می‌توان انتظار داشت بهره‌وری در بنگاه‌های اقتصادی نهادینه شود و قیمت تمام‌شده محصولات تولیدی کاهش محسوسی داشته باشد.

هزینه‌ها و یارانه‌ها

دغدغه دیگر رابطه کاهش قیمت تمام‌شده کالا و خدمات و اجرای قانون هدفمندی یارانه‌هاست و بر این باورم که نهضت ملی کاهش قیمت تمام‌شده مکمل و بسترساز اجرای موفق «طرح هدفمند کردن یارانه‌ها» است، چرا که می‌تواند افزایش قیمت حاصل از آن را خنثی کند. بالا بودن قیمت تمام‌شده برخی کالاهای تولیدی در داخل کشور و عدم رقابت‌پذیری آنها با دیگر کشورها موضوعی غیرقابل انکار است و لذا «نهضت ملی کاهش قیمت تمام‌شده» به دنبال یافتن راهکارهای اصلاحی است تا با عملیاتی کردن آن توسط واحدهای تولیدی، محصولات داخلی به قیمت واقعی خود نزدیک شوند. از این منظر، توجه جدی به مسئله «اتلاف‌ها» در سطح بنگاه‌های تولیدی و نقش آن در کاهش قیمت تمام‌شده مهم است چرا که مطابق برآوردهای حاصله، بخش قابل توجهی از هزینه‌های بنگاه‌ها مربوط به اتلاف‌هاست و این موضوع نقش بسیار زیادی در قیمت تمام‌شده کالاها دارد. در حقیقت هدف اصلی از نهضت کاهش قیمت تمام‌شده «کم کردن اتلاف‌ها در زنجیره تأمین، تولید و توزیع» است، زیرا حذف «اتلاف‌ها» نه تنها حقوق مصرف‌کننده را ضایع نمی‌کند، بلکه کیفیت را افزایش می‌دهد و در نهایت باعث کاهش قیمت‌ها خواهد شد. بنابراین زمانی که اتلاف‌ها کاهش یابد، سهم بنگاه‌ها از بازار افزایش می‌یابد، مصرف‌کننده کالاها را با قیمت پایین و کیفیت بهتری دریافت می‌کند و از دیگر سو، دولت نیز می‌تواند خدمات مورد نظر، از جمله بهداشت و درمان، آموزش، امنیت و غیره را گسترش دهد و توسعه روزافزون اقتصادی را به دنبال داشته باشد. با واقعی شدن قیمت حامل‌های انرژی، قطعاً قیمت تمام‌شده کالاها افزایش می‌یابد که در چنین شرایطی برای ماندگاری در بازارهای داخلی و خارجی و نیز حرکت به سمت تولید رقابتی و حفظ سهم بنگاه‌ها، نیازمند به‌کارگیری راهکارهای کاهش قیمت تمام‌شده خواهیم بود و بنابراین بنگاه‌های تولیدی باید این موضوع را به طور جدی در دستور کار خود قرار دهند. در نهایت اینکه اجرایی شدن طرح هدفمند کردن یارانه‌ها باعث می‌شود واحدهای تولیدی به سمت بهینه‌سازی و بهره‌گیری از فناوری روز دنیا حرکت کنند و با به‌کارگیری راهکارهای فنی، مدیریتی و توسعه منابع انسانی، سهم خود را در بازارهای داخلی و خارجی حفظ نمایند. البته با اجرایی شدن طرح هدفمند کردن یارانه‌ها و حذف برخی یارانه‌ها ممکن است قیمت‌ها افزایش یابد، اما بنگاه‌های تولیدی می‌توانند با انجام برخی راهکارهای عملیاتی و فقط از طریق راهکارهای مدیریتی و کاهش اتلاف‌ها میزان تولید را ۲۰ درصد و در برخی موارد تا ۳۰ درصد افزایش دهند. به همین دلیل تأکید می‌کنم افزایش تولید، زمانی محقق خواهد شد که تمامی اجزای اقتصاد

نهضت کاهش قیمت تمام‌شده کالا و خدمات به‌واقع یک مأموریت پایان‌ناپذیر برای شکار هزینه‌هاست و یکی از دستگاه‌هایی که دغدغه زیادی در ارتباط با مقوله واردات کالا به داخل کشور دارد، وزارت بازرگانی است چرا که در این راستا هم باید به دنبال حفظ منافع تولیدکننده باشد و هم باید حقوق مصرف‌کننده را رعایت کند. وزارت بازرگانی باور دارد پایداری بازار از طریق تولید داخل تأمین و تضمین می‌شود، نه از محل واردات. زمانی که تولید داخل به لحاظ کیفیت، قیمت و دیگر پارامترهای مدنظر به اندازه کافی در کشور وجود داشته باشد، بازار به‌راحتی قابل تنظیم است و موضوع واردات به صورت رسمی و یا غیررسمی دیگر توجیه‌پذیر نخواهد بود. بنابراین مدیریت واردات و نهضت کاهش قیمت تمام‌شده دو برنامه مهم و کلیدی وزارت بازرگانی در دولت دهم است که همسو با یکدیگر هستند، به این معنی که واردات را باید به گونه‌ای مدیریت کرد که تولید کشور دچار چالش و مشکل نشود و از طرف دیگر طرح موضوع کاهش قیمت تمام‌شده به این معنی است که تولیدات داخل رقابت‌پذیر شود تا ریشه‌ها و دلایل ورود کالا به کشور به صورت رسمی یا غیررسمی دیگر توجیه‌پذیر نباشد. تحقق این دو هدف نیازمند عزمی فرابخشی و فرادستگاهی است. از سوی دیگر، طرح موضوع تقسیم کار ملی از سوی وزارت بازرگانی، به معنای شفاف‌سازی فعالیت‌ها و عملکرد دیگر دستگاه‌های اجرایی در امر واردات کالا به کشور است.

جهش دوم صادراتی

مسئله مهم دیگر اثرگذار نهضت کاهش قیمت تمام‌شده بر توسعه صادرات غیرنفتی ایران است، به نحوی که بارزترین برآیند اقتصادی فراگیر شدن نهضت کاهش قیمت تمام‌شده، رقابت‌پذیر شدن بنگاه‌های اقتصادی کشور است که در نهایت امکان جهش دوم صادراتی کشورمان میسر خواهد شد، چرا که نهضت ملی کاهش قیمت تمام‌شده به دنبال یافتن راهکارهای اصلاحی است تا با عملیاتی کردن آن توسط بنگاه‌های اقتصادی، محصولات تولیدی در بازارهای داخلی و خارجی رقابت‌پذیر شوند. از این رو، بنگاه‌های تولیدی برای ماندگاری در بازارهای هدف و دستیابی به مقاصد صادراتی جدید باید به تولید رقابتی محصولات مزیت‌دار روی آوردند تا روند رو به رشد تجارت خارجی کشور همچنان ادامه یابد.

از منظر دیگر، هدف نهضت کاهش قیمت تمام‌شده حذف «اتلاف‌ها» و «عدم بهره‌وری‌ها» است، چرا که بهره‌وری پایین نیروی انسانی، ظرفیت‌های خالی بخش حمل‌ونقل، مصرف انرژی بالا در کشور، ضایعات بالای محصولات کشاورزی و غذایی، هزینه بالای توزیع و صدها مثال دیگر نشان می‌دهد که در صورت اجرای